

Een populatie van de Getande melkslak *Otala lactea* (O.F. Müller, 1774) in Nederland

C.M. (Tello) Neckheim

A population of the Milksnail or Spanish snail *Otala lactea* (O.F. Müller, 1774) in the Netherlands

Summary. A small population of the Milksnail or Spanish snail *Otala lactea* (O.F. Müller, 1774) was discovered in the tiny Vlakkerpark in Amsterdam, The Netherlands. It is the first time a population of this species is found in the Netherlands in the wild. Earlier incidental observations in the Netherlands are reviewed.

Inleiding

De vondst van een kleine populatie van minstens 20 exemplaren van de Getande melkslak *Otala lactea* (O.F. Müller, 1774) in een parkje in Amsterdam-Noord was de aanleiding voor het schrijven van dit artikel. Nooit eerder is een populatie van deze soort in Nederland in een natuurlijke omgeving aangetroffen.

Beschrijving van de soort

Deze relatief grote huisjesslak heeft een stevig conisch huisje dat in volgroeide staat ruim 3 cm breed kan worden. De huisjes hebben een variabele tekening die vaak lijkt op die op het huisje van de Segrijnslak *Cornu aspersum* (O.F. Müller, 1774) (fig. 1, 2). De huisjes kunnen echter ook egaal beige zijn. De onderzijde van de schelp heeft vaak één of twee smalle bruine banden. Bij volwassen dieren is de navel bedekt. Opvallend is de glanzend bruine binnenkant van het huisje (een kleur die doet denken aan gesmolten melkchocolade) en waarbij de uiterste buitenrand van de mond niet gekleurd is (fig. 3). De gekleurde binnenkant eindigt in een strakke lijn tussen de navel en het punt waar de bovenrand van de laatste winding de voorlaatste winding raakt. De laatste winding loopt op het eind sterk naar beneden. Op het onderste deel van de mondrand is een lichte verhoging te zien, vandaar het woord ‘getande’ in de Nederlandse naam. Het

Fig. 1 (titel), 2. Getande melkslak *Otala lactea*. Vlakkerpark, 2-7-2021. Foto's Tello Neckheim.

Fig. 3. Getande melkslak *Otala lactea*, mondopening. Vlakkerpark, 2 juli 2021. Foto Tello Neckheim.

Fig. 4. Kruipende Getande melkslak *Otala lactea*, Vlakkerpark, 5 juli 2021. Foto Tello Neckheim.

levende dier is grijs of lichtgrijs, zonder vlekjes (fig. 4).

De Getande melkslak kan verward worden met de Pastaslak *Massylaea vermiculata* (O. F. Müller, 1774) (synoniem *Eobania vermiculata*). Het huisje lijkt sterk op dat van de Getande melkslak. Maar de Pastaslak heeft geen chocoladekleurige binnenzijde. De soort kan ook verward worden met de Gestippelde melkslak *Otala punctata* (O.F. Müller, 1774), maar die wordt een stuk groter en heeft een bredere, ongekleurde lip. De Pastaslak is al een paar keer levend aangetroffen in Nederland, maar van de Gestippelde melkslak zijn alleen lege huisjes gevonden (De Bruyne *et al.*, 2015: 121).

Herkomst

De Getande melkslak leeft van oorsprong in Spanje en in Noord-Afrika (Marokko), maar ze is in veel landen en zelfs in Australië en Noord- en Zuid-Amerika ingevoerd (gbf.org). Het is een eetbare soort en in Marokko en Spanje wordt de soort gekweekt om zijn vlees en voor de export. Als je de soort in Spanje in haar natuurlijke omgeving tegenkomt kunnen daar vaak tientallen levende slakken worden aangetroffen, of er kunnen tientallen lege slakkenhuisjes worden gevonden op de plaats waar de soort leeft. De slakken leven op kalkrijke, droge en vaak rotsachtige plaatsen. Bij hitte kruipen de dieren omhoog en dan kunnen ze, net als de Zandslak *Theba pisana* (O.F. Müller, 1774), massaal hoog op paaltjes of planten bij elkaar zitten (zie Jansen, 2016: 129).

Vindplaatsen in Nederland en België

Voor Nederland is de soort voor het eerst op 27 juli 2018 gemeld door Kees Peeters uit Boskoop, waar de slak in een woning zat (Peeters, 2018). Daarna werd op 9 januari 2019 een juveniele

levende slak verzameld door Wil Leurs in Leeuwarden. Navraag door Arie Twigt als validator van Waarneming.nl leerde dat de slak daar door een medewerker van een bedrijfsrestaurant in de sla gevonden was. Arie Twigt heeft de door Wil Leurs gevonden slak gekregen en het dier opgekweekt tot halfwas.

In 2020 werden twee waarnemingen gemeld. Op 2 juni door Ben van Wierst een leeg juveniel huisje in Assen op een industrieterrein en op 3 juni door Eugene Raben in Megchelen in een tuin op een plant uit Italië. En dus op 2 juli 2021 in Amsterdam-Noord in het Vlakkerpark. De bronnen die gebruikt zijn komen van Waarneming.nl, Anemoon Verspreidingsatlas en via mondelinge mededelingen van Arie Twigt. In België is de soort vanaf 2012 op meer dan vijf antropogene plaatsen gevonden (Waarnemingen.be).

Nieuwe vindplaats in Nederland

Op 2 juli 2021 werd tijdens een wandeling door het Vlakkerpark aan de Vlakkerweg in Amsterdam-Noord onverwacht een populatie van tenminste 20 levende Getande melkslakken aangetroffen en daarnaast enkele lege huisjes. 'Onverwacht', omdat ondergetekende vaak in dit parkje wandelt en daar foto's maakt van planten en dieren. Sterker nog, het park is door de auteur gesticht en wordt door hem beheerd. Het kan daarom niet anders dan dat de slakken onlangs in dit park terecht zijn gekomen, anders waren ze zeker al eerder opgemerkt. Maar omdat in het park ook de Bolle duinslak *Ceriuella virgata* (Da Costa, 1778) en de Zandslak *Theba pisana* voorkomen zou het niet meteen opgevallen zijn als er jonge Getande melkslakken tussen zaten.

De Zandslak is in het park uitgezet. Deze soort was eerder aangetroffen in een groenstrook langs het fietspad dat een klein

Fig. 5. Biotoop van de Getande melkslak *Otala lactea* in het Vlackerpark. Foto Tello Neckheim.

stukje langs het parkje loopt. Omdat deze groenstrook mogelijk zou verdwijnen heeft de auteur een aantal jaren geleden enkele Zandslakken naar het parkje verplaatst. De Bolle duinslakken waren daar al aanwezig.

Habitat en mogelijke herkomst

De habitat op de vindplaats bestaat uit kalkrijk zand met een begroeiing van grassen en lage kruiden aan de rand van braamstruweel. De vindplaats is langs een schelpenpad (fig. 5). Aan beide zijden van het schelpenpad zaten levende slakken vastgekleefd op de lage begroeiing. Enkele slakken waren vers dood en werden door mieren opgegeten.

Hoe zijn de Getande melkslakken hier gekomen? Is er iemand geweest die hier een handjevol volwassen levende slakken heeft neergegooid of zijn ze daar opgegroeid? Was het iemand die zijn 'huisdieren' heeft uitgezet toen het er te veel werden? De Getande melkslak wordt namelijk wel als huisdier gehouden. Het is ook denkbaar dat de soort is aangevoerd met tuinplanten uit het buitenland. Af en toe wordt er tuinafval gedumpt in het parkje en daarin kunnen slakken zitten. De 'tuinman' kan zelfs bewust het tuinafval vanwege de slakken hebben gedumpt. Maar er is een aanwijzing dat de slakken zijn ingevoerd vanuit een zakje of doosje met levende slakken. Op enkele huisjes was een verharde

slijmafdruck aanwezig waar een andere levende slak zich eerder had vastgehecht. Dat gebeurt als een aantal slakken bij elkaar in een kleine ruimte moeten verblijven. Dit kan betekenen dat iemand een zakje of doosje met levende slakken heeft verzameld, die een tijdje bij elkaar heeft laten zitten en ze vervolgens in het park heeft losgelaten. Dat verklaart dan ook waarom er geen juveniele slakken zijn waargenomen.

Discussie

Moeten we blij zijn met de komst van de Getande melkslak in de Nederlandse natuur? In landbouwgebieden kan de soort, als ze massaal voorkomt, schade berokkenen aan jonge plantjes. Aan de andere kant kunnen deze slakken een welkome bron van eiwitten voor kleine zoogdieren en wat grotere soorten vogels zijn. De lege huisjes kunnen functioneren als nestplaats voor wilde bijen en als schuilplaats voor spinnen en andere invertebraten. En het is een bijdrage door een mooi diertje aan de biodiversiteit, dat betekent ook wat. Maar ik denk niet dat deze soort strenge winters kan overleven en daarom zal deze soort in Nederland niet makkelijk of misschien zelfs helemaal niet in de vrije natuur kunnen handhaven. Alhoewel de verwante Pastaslak de winters in België en Nederland blijkbaar wel kan overleven (Ronsmans & Van den Neucker, 2016). De populatie in het Vlackerparkje zal gevolgd worden en is daarmee een 'citizen science laboratory' geworden!

Geraadpleegde bronnen

- DE BRUYNE, R.H., F.A. PERK, H. DEKKER & I. VAN LENTE, 2015. Pluimdragers en slijkgapers: Nederlandse namen voor onze weekdieren. Herziene systematische naamlijst, met etymologie. – Nederlandse Malacologische Vereniging & Stichting ANEMOON, Leiden / Lisse.
- GLOBAL BIODIVERSITY INFORMATION FORUM. <https://www.gbif.org/species/2294284>.
- JANSEN, E.A., 2016. Veldgids slakken en mossels - land en zoetwater. – KNNV Uitgeverij, Zeist.
- PEETERS, K., 2018. Getande melkslak *Otala lactea* (Müller, 1774) in Boskoop. – Spirula 416: 42.
- RONSMANS, J. & T. VAN DEN NEUCKER, 2016. A persistent population of the chocolate-band snail *Eobania vermiculata* (Gastropoda: Helicidae) in Belgium. – Belgian Journal of Zoology 146(1): 66-68.

Adres van de auteur
cmneckheim@gmail.com